

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PEDRA CRUZ VILLALÓNA
přednesené dne 28. ledna 2014¹

Věc C-583/12

**Sintax Trading OÜ
proti
Maksu- ja Tolliameti**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená Riigikohus (Estonsko)]

„Přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení práv duševního vlastnictví — Nařízení (ES) č. 1383/2003 — Článek 13 odst. 1 — Orgán příslušný vést řízení k určení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví — Pravomoc celních orgánů zahájit řízení ke zjištění, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví — Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie“

1. Projednávaná věc se týká opatření na hranici přijatých Estonskem proti zboží, které údajně porušuje práva k (průmyslovému) vzoru. Nabízí Soudnímu dvoru příležitost znovu vyložit nařízení Rady č. 1383/2003 (dále jen „nařízení“)², zejména ve vztahu k řízení o určení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, podle čl. 13 odst. 1 nařízení.
2. Estonský nejvyšší soud (Riigikohus) předložil Soudnímu dvoru dvě otázky. Zaprvé se táže, zda může být řízení uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení vedeno samotnými celními orgány, a zadruhé, zda tyto orgány toto řízení mohou zahájit.
3. Tyto otázky vyvstaly v právním sporu zahájeném na návrh společnosti Sintax Trading OÜ (dále jen „Sintax“) proti estonskému daňovému a celnímu úřadu (Maksu-ja Tolliamet, dále jen „MTA“), který zamítl žádost Sintax o propuštění výrobků, které MTA zadržel, jelikož tvrdil, že porušují zapsaný (průmyslový) vzor, jehož majitelem je společnost OÜ Acerra (dále jen „Acerra“).

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo (Úř. věst. L 196, s. 7; Zvl. vyd. 02/13, s. 469). Nařízení bylo vyloženo v rozsudcích ze dne 12. února 2009, Schenker, C-93/08, Sb. rozh. s. I-903, ze dne 2. července 2009, Zino Davidoff, C-302/08, Sb. rozh. s. I-5671, a ze dne 1. prosince 2011, Philips, C-446/09 a C-495/09, Sb. rozh. s. I-12435. Předchozí právní úprava byla předmětem bohatší judikatury.

I – Právní rámec

A – Právo Evropské unie

4. Opatření na hranici jsou významným prvkem ochrany práv duševního vlastnictví v rámci EU. Nařízení není prvním ani posledním legislativním opatřením EU v dané oblasti³. S účinkem od 1. ledna 2014 bylo zrušeno nařízením č. 608/2013⁴. Vzhledem k rozhodné době z hlediska skutkového stavu se však nařízení na projednávanou věc uplatní.

5. Body 2a 3 odůvodnění nařízení zní takto:

- „(2) Uvádění padělků a nedovolených napodobenin a veškerého zboží porušujícího práva duševního vlastnictví na trh způsobuje značnou škodu výrobcům a obchodníkům dodržujícím právní předpisy a držitelům práv a klame spotřebitele a v některých případech ohrožuje jejich zdraví a bezpečnost. Takovému zboží by měl být pokud možno zamezen přístup na trh a měla by být přijata opatření, která by účinně zabránila této protiprávní činnosti, aniž by tím byla ohrožena svoboda právně dovoleného obchodu. Tento cíl je v souladu se současným úsilím na mezinárodní úrovni.
- (3) V případech, kdy padělky, nedovolené napodobeniny a obecněji zboží porušující právo duševního vlastnictví pochází nebo je dováženo ze třetích zemí, je třeba zakázat jeho uvedení na celní území Společenství včetně jeho překládky, propuštění do volného oběhu ve Společenství, umístění do režimu s podmíněným osvobozením od cla a umístění do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu a je třeba zahájit příslušné řízení, které by umožnilo celním orgánům tento zákaz co možná nejúčinněji prosazovat.“

6. Článek 10 nařízení stanoví:

„Při rozhodování o tom, zda bylo podle vnitrostátního práva porušeno právo duševního vlastnictví, se použijí právní předpisy platné v členském státě, na jehož území je umístěno zboží nacházející se v některé ze situací uvedených v čl. 1 odst. 1.

Tyto právní předpisy se rovněž použijí pro účely neprodleného oznámení celnímu útvaru nebo úřadu uvedenému v čl. 9 odst. 1 toho, že byl zahájen postup podle článku 13, pokud nebyl postup zahájen uvedeným útvarem nebo úřadem.“

7. Článek 13 odst. 1 nařízení uvádí:

„Pokud celnímu úřadu uvedenému v čl. 9 odst. 1 nebylo do 10 pracovních dnů od přijetí oznámení o pozastavení propuštění nebo o zadržení sděleno, že bylo zahájeno řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví podle vnitrostátního práva v souladu s článkem 10, nebo pokud – tam, kde je to vhodné – tento úřad neobdržel souhlas držitele práva podle čl. 11 odst. 1, se podle potřeby povolí propuštění zboží nebo se jeho zadržení ukončí, s výhradou splnění všech celních formalit.

Ve vhodných případech může být tato lhůta prodloužena nejvýše o 10 pracovních dnů.“

3 — Zrušilo (článek 24) nařízení Rady (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla (Úř. věst. L 341, s. 8; Zvl. vyd. 02/05, s. 318), kterým bylo zrušeno (článek 16) nařízení Rady (EHS) č. 3842/86 ze dne 1. prosince 1986, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků do volného oběhu (Úř. věst. L 357, s. 1).

4 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (Úř. věst. L 181, s. 15). Viz článek 38.

8. Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004⁵ stanoví opatření nezbytná pro provedení nařízení. Bod 1 jeho odůvodnění uvádí:

„Nařízení (ES) č. 1383/2003 zavedlo společná pravidla s cílem zakázat výrobu, propuštění do volného oběhu, výstup, vývoz, zpětný vývoz, propuštění do režimu s podmíněným osvobozením do cla, umístění do svobodného celního pásma nebo do svobodného celního skladu u padělků a nedovolených napodobenin a účinně zabránit protiprávnímu obchodu s tímto zbožím, aniž by tím však byla ohrožena svoboda právně dovoleného obchodu.“

B – Vnitrostátní právo

9. Estonský Tolliseadus (celní zákon, dále jen „TS“) v § 39 odst. 4 a 6 uvádí:

„4. Ve vztahu ke zboží, které je podezřelé, že ve smyslu nařízení [...] (ES) č. 1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo [...], porušilo duševní vlastnictví, podá majitel práv na základě přezkoumání vzorků zboží ve lhůtě deseti pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo oznámeno zadržení zboží, písemné posouzení. Majiteli práv se za provedení posouzení neplatí žádná odměna.

[...]

6. Celní orgány předají bez prodlení kopii posouzení, které obdržely od majitele práv, dotčené osobě, která ve lhůtě deseti dnů od obdržení kopie může podat celním orgánům písemné námítky proti posouzení spolu s příslušnými doklady.“

10. Ustanovení § 45 odst. 1 TS zní:

„Celní orgány zabaví zboží uvedené v člancích 53, 57 a 75 celního kodexu Společenství a prodají je, zničí pod celním dohledem nebo je bez úplaty postoupí způsobem uvedeným v § 97 a § 98.“

11. Ustanovení § 6 Haldusmentluse seadus (správní řád, dále jen „HMS“) zní:

„Správní orgán je povinen vyjasnit okolnosti, které mají ve věci, která je předmětem řízení, zásadní význam, a za tímto účelem v případě potřeby provádět dokazování.“

II – Skutkový stav a původní řízení

12. Společnost Acerra je majitelkou estonského zapsaného (průmyslového) vzoru pro láhev, který byl zapsán dne 15. února 2010 jako č. 01563 „Pudel“ (láhev).

13. Dne 6. prosince 2010 společnost Acerra informovala MTA, že se společnost Sintax pokusila do Estonska dodat zboží v lahvích, které odpovídají zapsanému (průmyslovému) vzoru.

14. Dne 23. prosince 2010 provedl MTA dodatečnou kontrolu zásilky 63 700 lahví zaslaných společností Sintax ukrajinskou společností. MTA zjistil, že láhve jsou natolik podobné zapsanému (průmyslovému) vzoru, že existuje podezření z porušení práv duševního vlastnictví. Rozhodnutím ze dne 27. prosince 2010 MTA zadržel podezřelé zboží v celním skladu.

5 — Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatřeních, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo (Úř. věst. L 328, s. 16). Viz článek 20 nařízení.

15. Téhož dne to MTA vyrozuměl společnost Acerra a požádal o posouzení zadrženého zboží. Dne 6. ledna 2011 společnost Acerra předložila MTA požadované posouzení, v němž tvrdila, že dovážené láhve porušují její právo duševního vlastnictví.

16. Společnost Syntax reagovala dvojím způsobem. Zprvce dne 18. ledna 2011 požádala MTA o propuštění zboží. Poté dne 7. února 2011 podala žalobu proti společnosti Acerra k Harju Maakohus (okresní soud v Harju), v níž napadla platnost (průmyslového) vzoru společnosti Acerra.

17. Pokud jde o žádost o propuštění zboží, MTA informoval společnost Syntax dopisem ze dne 11. února 2011, že společnost Acerra posoudila láhve, které vstoupily do Estonska, a měla za to, že jsou totožné s jejím zapsaným (průmyslovým) vzorem. Podle nařízení č. 1383/2003 nemohl MTA zboží propustit, jelikož – podle MTA – došlo k porušení práv duševního vlastnictví. MTA neměl pravomoc rozhodnout, zda bylo právo duševního vlastnictví platné. Téhož dne požádala společnost Syntax podruhé o propuštění zboží. Dne 17. února 2011 MTA znovu odmítl propuštění zboží se stejným odůvodněním⁶.

18. Dne 10. března 2011 podala společnost Syntax žalobu k Tallinna Halduskohus (správní soud v Tallinnu), kterou se domáhala propuštění zboží. Dne 3. června 2011 tento soud nařídil MTA, aby přijal rozhodnutí o propuštění zboží. MTA se odvolal k Tallinna Ringkonnakohus (Krajský soud v Tallinnu), který odvolání zamítl rozsudkem ze dne 19. ledna 2012, i když pro jiné důvody. Proti tomuto rozhodnutí podal MTA kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu.

19. Žaloba společnosti Syntax na neplatnost (průmyslového) vzoru byla zamítnuta dne 21. prosince 2011, přestože stále ještě probíhalo řízení o odvolání popsané v předcházejícím bodě. Tento rozsudek se stal konečným, takže zápis (průmyslového) vzoru je platný.

III – Předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

20. Usnesením ze dne 5. prosince 2012 Riigikohus přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Může „řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví“, na které odkazuje čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1383/2003, být vedeno také u celního orgánu, nebo musí být „orgán příslušný vydat rozhodnutí“, kterého se týká kapitola III nařízení, od celních orgánů oddělen?
- 2) Ve druhém bodě odůvodnění nařízení č. 1383/2003 se mezi cíli nařízení uvádí též ochrana spotřebitele a podle třetího bodu odůvodnění by mělo být zavedeno příslušné řízení, které by umožnilo celním orgánům zákaz uvedení zboží porušující právo duševního vlastnictví na celní území Společenství co možná nejúčinněji prosazovat, aniž by tím byla ohrožena svoboda právně dovoleného obchodu, jak je uvedeno v druhém bodě odůvodnění nařízení a v prvním bodě odůvodnění prováděcího nařízení č. 1891/2004.

Je s těmito cíli slučitelné to, že opatření stanovená v článku 17 nařízení č. 1383/2003 mohou být použita pouze tehdy, pokud držitel práv zahájí řízení ke stanovení, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení, nebo musí mít s ohledem na co možná nejúčinnější prosazování těchto cílů možnost zahájit příslušné řízení i celní orgán?“

21. Písemná vyjádření předložily Česká republika, Estonská republika a Komise. Jednání nebylo požadováno, a proto se nekonalo.

6 — Podle vyjádření Estonska se MTA rozhodl s ohledem na probíhající řízení týkající se platnosti (průmyslového) vzoru nepřijmout správní rozhodnutí v otázce, zda došlo k porušení duševního vlastnictví ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. b) nařízení, protože takové rozhodnutí by v podstatě vedlo k zabavení a zničení zboží.

IV – Posouzení

22. Otázky položené předkládajícím soudem lze chápat pouze v kontextu systému opatření na hranici zavedených nařízením a s ohledem na to, jak estonské soudy vyložily skutkový stav s ohledem na tento systém. O obou těchto záležitostech tedy pojednám před tím, než se budu věnovat samotným předběžným otázkám.

A – Předmět věci a systém nařízení

23. K ochraně držitelů práv, výrobců a obchodníků dodržujících právní předpisy, ale též spotřebitelů⁷ zavádí nařízení systém přijímání opatření celních orgánů proti zboží *podezřelému* z porušování práv duševního vlastnictví⁸, ale také několik opatření proti zboží, o *kterém bylo zjištěno*, že tato práva porušilo.

24. Pokud jde o zboží⁹ podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví, mohou opatření na hranici v zásadě být přijímána na žádost držitele práva¹⁰, která je celními orgány přijata¹¹. Celní orgány pozastaví propuštění nebo zadrží zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví, na které se vztahuje schválená žádost, v případě nutnosti po poradě s žadatelem¹². Pokud nebyla podána nebo schválena žádost, ale celní orgány získají dostatečné důvody pro podezření, že zboží porušuje právo duševního vlastnictví, mohou pozastavit propuštění zboží nebo je zadržet po dobu tří pracovních dnů z moci úřední, aby umožnily držiteli práva podat žádost o přijetí opatření¹³.

25. Tato opatření jsou však dočasné povahy. Článek 13 odst. 1 nařízení stanoví, že pokud nebylo do 10 pracovních dnů od přijetí oznámení o pozastavení propuštění nebo o zadržení sděleno celním orgánům, že bylo zahájeno řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví¹⁴, musí být zboží propuštěno nebo jeho zadržení ukončeno. Na zboží, u kterého bylo zjištěno, že porušuje právo duševního vlastnictví, se uplatní opatření podle kapitoly IV nařízení, mezi nimiž je uvedeno zničení zboží porušujícího uvedená práva¹⁵.

26. Pokud bylo o zboží zjištěno, že porušuje právo duševního vlastnictví, uplatní se opatření uvedená v kapitole IV nařízení: zboží nemůže být uvedeno na celní území Unie ani nemůže být předmětem jakéhokoliv jiného postupu uvedeného v článku 16 a členské státy musí přijmout opatření nezbytná k tomu, aby příslušné orgány mohly přijmout opatření podle článku 17, včetně zničení zboží.

27. Ze skutkového stavu není zjevné, zda byl dodržen postup stanovený v nařízení, ani zda konkrétně držitel práv podal žádost o přijetí opatření celních orgánů. Je na vnitrostátních soudech, aby tyto skutečnosti prošetřily.

7 — Bod 2 odůvodnění nařízení.

8 — Tento pojem je definován v čl. 2 odst. 1 nařízení.

9 — Zboží musí podléhat příslušnému celnímu režimu. Viz čl. 1 odst. 1 nařízení.

10 — Články 5 a 6 nařízení.

11 — Článek 8 nařízení. Nařízení užívá různé pojmy pro jednotlivé orgány, na které odkazuje. Orgán, který přijímá a rozhoduje o žádosti, je nazýván „celní útvar“ (čl. 5 odst. 1 a 2), zatímco orgán přijímající schválenou žádost a jednající podle ní je označován jako „celní úřad“ (čl. 9 odst. 1). Výraz „celní orgány“ je užíván (např. v čl. 1 odst. 1) jako obecný pojem označující každý jednotlivý orgán v rámci celní správy. Dále budu používat tento výraz.

12 — Článek 9 odst. 1 nařízení.

13 — Článek 4 nařízení.

14 — Případně lze použít i tzv. zjednodušený postup upravený v čl. 11 odst. 1. Viz též *Schenker*, bod 26.

15 — Článek 17 nařízení.

B – Výklad skutkových okolností vnitrostátními soudy s ohledem na systém nařízení¹⁶

28. Společnost Syntax ve své žalobě proti zadržení zboží podané ke správnímu soudu v Tallinnu mimo jiné tvrdí, že řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení, nebylo zahájeno včas. MTA však uvedl, že určil, že zboží porušuje právo duševního vlastnictví.

29. Správní soud v Tallinnu měl za to, že oznámení zasláné MTA společnosti Acerra může být považováno za první úkon MTA ve správním řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, které lze zahájit podle článků 9 a 10 nařízení. Tento soud tak podle všeho zastával názor, že řízení uvedené v čl. 13 odst. 1 bylo zahájeno MTA dne 27. prosince 2010. Soud však nespatořoval rozhodnutí MTA v žádném z pozdějších úkonů. Tento soud rozhodl ve prospěch společnosti Syntax z důvodu, že MTA nepřijal žádné rozhodnutí a spříhlédnutím k výkladu článku 14 nařízení tímto soudem.

30. MTA se proti tomuto rozhodnutí odvolal, přičemž uvedl, že nemohl přijmout rozhodnutí o porušení kvůli žalobě společnosti Syntax na neplatnost práva duševního vlastnictví, a že se článek 14 nařízení neuplatní, není-li poskytnuta jistota.

31. Krajský soud v Tallinnu potvrdil rozsudek správního soudu, i když na základě jiných důvodů. Podle výkladu skutkových okolností provedeného krajským soudem nebylo řízení, na které se odkazuje v čl. 13 odst. 1 nařízení zahájeno, neboť k rozhodnutí, zda došlo k porušení práv duševního vlastnictví, je příslušný občanskoprávní soud, nikoliv celní orgány.

32. MTA podal proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek, v němž tvrdil, že otázka pravomoci celních orgánů rozhodnout o porušení práva byla vznesena poprvé a že celní orgány takovou pravomoc skutečně mají.

33. Ve svém předkládacím rozhodnutí Estonský nejvyšší soud prohlásil, že je „v zásadě možné“ vykládat estonské právní předpisy¹⁷ tak, že celní orgány mají pravomoc rozhodnout, zda je dotčené zboží nedovolenou napodobeninou¹⁸. Předkládající soud má však pochybnosti, zda je tento výklad vnitrostátního práva v souladu s právem EU, a považuje odpověď na obě otázky za nezbytnou pro určení obsahu příkazů, které má soud dát MTA.

C – Předložené otázky

34. Jak již jsem uvedl, estonský Nejvyšší soud se táže v podstatě na dvě věci: zda může být řízení uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení vedeno samotnými celními orgány (otázka 1) a zda celní orgány mohou také zahájit relevantní řízení (otázka 2).

1. První otázka

35. Podstatou první otázky estonského Nejvyššího soudu je, zda mohou celní orgány samy provést řízení, na které se odkazuje v čl. 13 odst. 1 nařízení. Než přezkoumám toto ustanovení, však stručně shrnu stanoviska účastníků řízení a předkládajícího soudu.

¹⁶ — Tento popis vychází z předkládacího usnesení.

¹⁷ — Ustanovení § 39 odst. 4 a 6, § 45 odst. 1 TS, § 6, § 38 a § 39 HMS ve spojení s § 1 odst. 4 TS.

¹⁸ — Podle Estonska může držitel práva také zahájit řízení před občanskoprávním soudem, ale jeho alternativou je správní řízení.

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

36. Předkládající soud pochybuje o tom, zda nařízení umožňuje samotným celním orgánům vést řízení uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení. Nadpis kapitoly III nařízení odkazuje na „celní [...] orgány a orgán [...] příslušný vydat rozhodnutí“, a tedy je podle všeho jasně rozlišuje. Předkládající soud však má za to, že judikatura k této otázce je nejednoznačná.

37. Všichni účastníci tohoto řízení by odpověděli na první otázku kladně.

38. Podle Estonské republiky nařízení pouze harmonizuje opatření na hranicích. Jak jasně vyplývá z bodu 8 odůvodnění a z článku 10 nařízení, určení porušení ve smyslu čl. 13 odst. 1 spadá do působnosti vnitrostátního práva – a podle zásady procesní autonomie členských států – patří určení příslušného orgánu do pravomoci členských států. Estonsko nalézá potvrzení svého argumentu v člancích 49 a 55 dohody TRIPS, z nichž prvně uvedený článek výslovně zmiňuje správní řízení. Nadpis kapitoly III podle Estonska pouze značí o tom, že tyto orgány mohou být odlišné, avšak nemusí. Článek 10 nařízení rovněž stanoví, že postup podle čl. 13 odst. 1 může být zahájen celním útvarem, a jelikož správní útvar zřídka zahajuje soudní řízení na ochranu zájmů jednotlivců, vyžaduje článek 10 implicitně existenci správního řízení. Správní řízení podle názoru Estonské republiky také přispívá k naplnění cílů nařízení, zejména lepší ochrany proti porušení práv duševního vlastnictví. Estonsko považuje svůj názor za potvrzený judikaturou.

39. Česká republika v zásadě souhlasí s Estonskem. Dodává, že odlišný výklad by byl přípustný pouze tehdy, pokud by rozlišování mezi celními orgány a orgánem rozhodujícím v řízení, na které se odkazuje v čl. 13 odst. 1 nařízení, sledovalo určitý cíl deklarovaný nařízením.

40. Podle Komise je řízení, na které se odkazuje v čl. 13 odst. 1 nařízení, řízením podle vnitrostátního práva, které má meritorně rozhodnout o tom, zda skutečně došlo k porušení práv duševního vlastnictví. Toto řízení je třeba odlišovat od postupu zadržení zboží (celní opatření). Komise tvrdí, že články 41 až 49 dohody TRIPS stanoví podmínky řízení ve věci samé, ale je na členských státech, aby zejména určily, zda má příslušný orgán být soudní či správní – i když správní rozhodnutí musí podle čl. 41 odst. 4 podléhat soudnímu přezkumu.

b) Mohou být celní orgány „orgánem příslušným vydat rozhodnutí“ ve smyslu kapitoly III nařízení?

41. Nelze popřít, že správní orgán může být rovněž orgánem příslušným k rozhodnutí, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, jak Soudní dvůr již uvedl, když odkazoval na „soudní nebo jiný orgán, který má pravomoc vydat rozhodnutí ve věci“ o porušení¹⁹. Neutrální znění ustanovení samotného nařízení, a sice jeho odkaz na „orgán příslušný vydat rozhodnutí“ v nadpise kapitoly III a skutečnost, že neuvádí, kdo řízení, na které odkazuje čl. 13 odst. 1, vede, potvrzuje, že tento akt chtěl ponechat určení příslušného orgánu na členských státech²⁰.

42. Skutečnost, že nařízení nevylučuje možnost, aby řízení, na které odkazuje čl. 13 odst. 1 nařízení, vedl správní orgán, spolu se skutečností, že celní orgány *jsou* nepochybně správními orgány, však samy o sobě neodůvodňují závěr, že celní orgány mohou být nadány pravomocí vést dotčené řízení.

19 — Výše uvedený rozsudek Philips, bod 69. Záměrem mého tvrzení v bodě 96 stanoviska ve věci Philips („celním orgánům nepřísluší rozhodovat konečným způsobem, zda došlo k porušení práv duševního vlastnictví“) bylo ukázat rozdíl mezi postupem, který zahrnuje celní opatření proti zboží, která jsou podezřelá z porušování práv duševního vlastnictví, a postupem ohledně zboží, o kterých bylo zjištěno, že taková práva porušují. V žádném případě by to nemělo být vykládáno tak, že to vylučuje možnost, která je předmětem tohoto přezkumu.

20 — Vrins, O. a Schneider, M., *Enforcement of Intellectual Property Rights through Border Measures*, Oxford:OUP (2. vydání 2012), 5.495

43. Existuje totiž několik okolností, kterými je nutno se podrobně zabývat před tím, než dojdeme k tomuto závěru. Zaprvé je třeba připomenout, že samotný nadpis kapitoly III nařízení uvádí vedle sebe „celní orgány“ a „orgán příslušný vydat rozhodnutí“, tedy orgán určující, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, a tedy zřejmě činí mezi těmito orgány rozdíl.

44. Znění článku 10 nařízení, ke kterému se vrátím ve svých poznámkách ke druhé otázce, navíc odhaluje, že toto ustanovení předpokládá, že orgán, který rozhoduje o tom, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, a celní útvar nebo úřad, který případně zahájil řízení, jsou různé subjekty²¹.

45. Nyní vyvstává otázka, zda by za uvedených podmínek – a jak podle všeho uvádí Komise – měl Soudní dvůr bez dalších úvah rozhodnout, že nařízení nebrání tomu, aby celní orgány byly považovány za příslušné pro určení, zda došlo k porušení práva.

46. Komise v projednávané věci navrhla, aby Soudní dvůr určil, že je v pravomoci členských států, aby rozhodly, který orgán je příslušný, a aby stanovily podrobnosti řízení, ve kterém se určuje, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví. Podotýká však, že vnitrostátní právo musí jasně stanovit, který orgán je k provedení tohoto řízení příslušný. Též zdůrazňuje, že řízení týkající se merita porušení práva nemůže být shodné s řízením, ve kterém se rozhoduje, zda propuštění zboží má či nemá být pozastaveno a zboží zadrženo, pokud je zboží podezřelé, že porušuje právo duševního vlastnictví. Je však třeba ověřit, zda jsou tyto záruky dostatečné.

47. Podle mého názoru tomu tak není.

48. Skutečnost, že podle vnitrostátního práva může být správní orgán zmocněn určit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, v řízení, na které odkazuje čl. 13 odst. 1 nařízení, nemění nic na povaze ani na obsahu rozhodnutí, které tento orgán musí přijmout. Je zřejmé, že by správní orgán v takovém řízení rozhodoval o právech a oprávněných zájmech jednotlivců, konkrétně – podle terminologie nařízení – „deklaranta, držitele nebo vlastníka zboží“²². V tomto kontextu je nutno znovu zdůraznit, že v důsledku tohoto rozhodnutí může být zboží předmětem opatření uvedených v kapitole IV nařízení.

49. Ve věci Sopropé, která se týkala rozhodnutí celních orgánů ohledně cel, Soudní dvůr rozhodl, že v souladu s obecnou zásadou práva Evropské unie „musí být osobám, kterých se týkají rozhodnutí významně ovlivňující jejich zájmy, umožněno užitečně vyjádřit jejich stanovisko ohledně skutečností, na kterých správní orgán zamýšlí založit své rozhodnutí.“²³ Tato analýza se musí samozřejmě uplatnit *mutatis mutandis* po vstupu Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) v platnost spolu s Lisabonskou smlouvou²⁴.

50. Je nepochybné, že úprava řízení, na které odkazuje čl. 13 odst. 1 nařízení, obecně spadá do pravomoci členských států v rámci výkonu jejich procesní autonomie²⁵, jak správně podotkla Komise. Nicméně činnost členských států v tomto ohledu musí být považována za „provedení unijního práva“ ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny²⁶.

21 — Německé a dánské znění druhého odstavce článku 10 nařízení zřejmě předpokládá, že celní orgány mohou vést řízení („sofern dieses nicht von dieser Dienststelle oder Zollstelle durchgeführt wird“; „medmindre denne gennemføres af nævnte afdeling eller toldsted“). Anglické, nizozemské, francouzské a italské znění však jasně uvádí, že toto ustanovení se týká *zahájení* řízení těmito orgány („unless the procedure was initiated by that department or office“, „tenzij dat kantoor of die dienst de procedure zelf heeft ingeleid“, „à moins que celle-ci n'ait été engagée par ce service ou ce bureau“, „sempre che la medesima non sia stata avviata da tale servizio o ufficio doganale“).

22 — Článek 11 odst. 1 nařízení.

23 — Rozsudek ze dne 18. prosince 2008, Sopropé, C-349/07, Sb. rozh. s. I-10369, body 36 a 37.

24 — V nedávné době byla tato obecná zásada uplatněna v rozsudku ze dne 22. října 2013, Sabou, C-276/12, v bodě 38, i když v kontextu šetření vedeného celními orgány.

25 — K zásadě procesní autonomie viz rozsudek ze dne 11. února 1971, Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor, 39/70, Recueil, s. 49, bod 4.

26 — Viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, bod 19; stanovisko předložené generální advokátkou J. Kokott ve věci Sabou, uvedená výše, body 38 až 46.

51. Dalším krokem v požadované analýze je určení, jak, a konkrétně *ve kterých ustanoveních* je nutno v kontextu po přijetí Lisabonské smlouvy nalézt procesní záruky, na které se odkazuje, které jsou chráněny jako základní zásady práva Evropské unie.

52. Za nejzásadnější považuji úvahu, že povaha vykonávané funkce má větší význam než orgán veřejné moci, který funkci vykonává. Je sice pravda, že Soudní dvůr měl za to, že se čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (dále jen „EÚLP“), na níž je čl. 47 odst. 2 Listiny založen²⁷, týká obecně řízení před „soudem“, a nikoliv správního řízení²⁸. Je však nutno zdůraznit, že okolnosti projednávané věci jsou bezpochyby zvláštní. V tomto případě by správní orgán vykonával funkci, jejíž struktura a pracovní metoda by byla podle všeho stejná jako v případě soudního orgánu. V tomto smyslu je třeba chápat mé závěry ve stanovisku ve věci Philips, že příslušným orgánem je „obvykle“ soud²⁹. Z tohoto hlediska dospívám k názoru, že zmíněné procesní záruky se nacházejí v článku 47 Listiny.

53. Výklad čl. 6 odst. 1 EÚLP Evropským soudem pro lidská práva podporuje moji argumentaci. Podle tohoto soudu pojem „rozhodne o občanských právech“ v čl. 6 odst. 1 EÚLP zahrnuje spory o existenci a porušení práv duševního vlastnictví bez ohledu na právní povahu orgánu nebo subjektu, který je podle vnitrostátního práva přezkoumává³⁰. Ochrana podle článku 6 EÚLP se tak použije tam, kde stejně jako v projednávané věci je třeba rozhodnou takový spor a jeho výsledek je rozhodný pro dotčená práva. V takovém případě však členské státy nemusí předložit spor soudu, který splňuje všechny požadavky článku 6 EÚLP v každé fázi řízení. „Požadavky flexibility a efektivit [...] mohou odůvodnit předběžný zásah správních [...] orgánů [...], které nesplňují uvedené požadavky ve všech ohledech“³¹. Toto tvrzení znamená, že se hmotněprávní požadavky článku 6 EÚLP v zásadě použijí i na tato správní řízení, i když možná ne s takovou přísností. Tutéž úvahu je třeba uplatnit i na článek 47 Listiny vykládaný s ohledem na čl. 52 odst. 3 Listiny.

54. Na základě předcházející analýzy není obtížné určit základní záruky, které by se měly pojit k řízení uvedenému v čl. 13 odst. 1 nařízení.

55. Jak uvedla Komise, vnitrostátní právo musí výslovně přiznat celním orgánům pravomoc přijmout příslušná rozhodnutí. Je samozřejmé, že nestačí vyvozovat pravomoc celních orgánů z toho, co lze označit jejich „běžnou“ pravomocí. Stejně tak celní orgány, které mají pravomoc přijímat uvedená rozhodnutí, musí jednat způsobem, který zajišťuje jejich nezávislost a nestrannost. Kromě toho dodržení práv na obhajobu vyžaduje, aby osobám, kterých se týkají rozhodnutí významně ovlivňující jejich zájmy, bylo umožněno užitečně vyjádřit jejich stanovisko ohledně skutečností, na kterých správní orgány zamýšlí založit svá rozhodnutí³². Dotčeným osobám tedy musí být dáno právo být vyslechnuty. Navíc je zjevné, že rozhodnutí přijaté celními orgány musí podléhat soudnímu přezkumu.

56. Navrhuji tedy odpovědět, že čl. 13 odst. 1 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členské státy přiznaly celním orgánům pravomoc vést řízení uvedené v tomto ustanovení, pokud je tato pravomoc výslovně upravena vnitrostátním právem, celní orgány jednají způsobem, který zajišťuje jejich nezávislost a nestrannost, je respektováno právo být vyslechnut a je zaručena možnost soudního přezkumu.

27 — Vysvětlení článku 47 Listiny.

28 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123); stanovisko předložené generální advokátkou J. Kokott ve věci Sabou, uvedené výše, bod 54; ESLP, Mantovanelli v. Francie, rozsudek ze dne 18. března 1997, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1997-II, odst. 33.

29 — Stanovisko ve věci Philips, bod 41.

30 — Viz ESLP, rozsudek Kristiansen a Tyvik AS v. Norsko, rozsudek ze dne 2. května 2013, žaloba č. 25498/08, bod 51; ESLP, Vrábek a Ďurica v. Česká republika, rozsudek ze dne 13. září 2005, žaloba č. 65291/01, body 5, 38 až 40; viz též ESLP, König v. Německo, rozsudek ze dne 28. června 1978, série A č. 27, bod 88.

31 — ESLP, Le Compte, Van Leuven a de Meyere v. Belgie, rozsudek ze dne 23. května 1981, série A č. 43, bod 51; ESLP, Janosevic v. Švédsko, rozsudek ze dne 23. července 2002, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2002-VII, bod 81.

32 — Sopropé, bod 37.

2. Druhá otázka

57. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda mohou členské státy stanovit, že celní orgány mohou zahájit řízení, na které se odkazuje v čl. 13 odst. 1 nařízení.

58. Všichni účastníci řízení tvrdí, že tomu tak je. Zdůrazňují, že řízení uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení se podle prvního pododstavce článku 10 řídí vnitrostátním právem. Estonsko a Česká republika podotýkají, že čl. 14 odst. 2 a druhý pododstavec článku 10 uvádějí, že řízení může být zahájeno osobou, která není držitelem práva, a také samotnými celními orgány, a že tento výklad je v souladu s cílem nařízení, konkrétně s bojem proti porušování práv duševního vlastnictví a ochranou spotřebitele před zbožím, které porušení způsobuje.

59. Z popisu skutkového stavu není zjevné, zda vnitrostátní orgány zahájily řízení uvedená v čl. 13 odst. 1 nařízení, či nikoliv. Je na vnitrostátních soudech, aby tuto skutečnost ověřily.

60. Je jistě pravda, že Soudní dvůr měl za to, že nařízení ponechává hlavní úlohu držiteli práv: je to držitel práv, kdo musí požádat celní orgány o přijetí opatření podle článku 5 nařízení, a celní orgány mohou přijmout opatření *ex officio* podle čl. 4 odst. 1, pouze „aby umožnily držiteli práva podat žádost o přijetí opatření v souladu s článkem 5“. Soudní dvůr v tomto kontextu uvedl, že „aby mohl být vydán konečný rozsudek proti takovým praktikám vnitrostátním orgánem, který je příslušný vydat v daném případě rozhodnutí ve věci, musí mu být věc předložena držitelem práva. Pokud věc není předložena držitelem práva, opatření pozastavení propuštění nebo zadržení zboží pozbude neprodleně účinku [...]“³³. I když se toto zjištění vztahovalo k nařízení Rady č. 3295/94, platí i ve vztahu k nařízení platnému v rozhodné době z hlediska skutkového stavu projednávané věci.

61. Soudní dvůr však neměl v úmyslu popsat všechny možnosti, jakými může být zahájeno řízení, na které odkazuje čl. 13 odst. 1 nařízení, nýbrž hovořil o nejběžnějším případě.

62. Třetí pododstavec čl. 14 odst. 2 nařízení výslovně odkazuje na situace „[p]okud byl postup, kterým se má zjistit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví podle vnitrostátního práva, zahájen jinak než z podnětu držitele práva k (průmyslovému) vzoru [...]“. Článek 10 druhý pododstavec uvádí, že právní předpisy platné v dotčeném členském státě „se rovněž použijí pro účely neprodleného oznámení celnímu útvaru nebo úřadu uvedenému v čl. 9 odst. 1 toho, že byl zahájen postup podle článku 13, pokud nebyl postup zahájen uvedeným útvarem nebo úřadem.“ Toto ustanovení výslovně předpokládá, že řízení upravené v článku 13 může být zahájeno celním útvarem nebo úřadem uvedeným v čl. 9 odst. 1. To k zodpovězení otázky postačuje. Není nutno rozhodnout o tom, do jaké míry je zahájení řízení uvedeného v čl. 13 odst. 1 nařízení celními orgány nezbytné nebo užitečné pro ochranu spotřebitele, jak navrhuje předkládající soud.

63. Ve světle těchto úvah a okolností projednávané věci, které zjevně nejsou zcela jasné, je důležité znovu připomenout, že čl. 13 odst. 1 nařízení stanoví povinnost celních orgánů propustit zboží nebo ukončit jejich zadržení, pokud jsou splněny podmínky za tímto účelem stanovené. Tato povinnost je důsledkem snahy nařízení nenarušit svobodu právně dovoleného obchodu a současně zabránit obchodování se zbožím, které porušuje práva duševního vlastnictví uvedená v druhém bodě odůvodnění nařízení. Nezahájení řízení držitelem práva v dané lhůtě může být nahrazeno zahájením řízení celními orgány s účinkem zabránění propuštění zboží, kdy celní orgány přijmou formální rozhodnutí o zahájení řízení. Pouhé tvrzení, že držitel práva považuje dovoz dotčeného zboží za porušení jeho práv duševního vlastnictví, nestačí k odůvodnění odmítnutí žádosti o propuštění zboží. Je samozřejmě na vnitrostátních soudech, aby posoudily okolnosti daného případu.

33 — Rozsudek ze dne 14. října 1999, Adidas, C-223/98, Recueil, s. I-7081, bod 26.

64. Z těchto důvodů tedy navrhuji zodpovědět druhou otázku tak, že čl. 13 odst. 1 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členské státy stanovily možnost celních orgánů formálně zahájit řízení uvedené v tomto ustanovení.

V – Závěry

65. Vzhledem k výše uvedeným úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky položené Riigikohus takto:

- Článek 13 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členské státy přiznaly celním orgánům pravomoc vést řízení uvedené v tomto ustanovení, pokud je tato pravomoc výslovně upravena vnitrostátním právem, celní orgány jednají způsobem, který zajišťuje jejich nezávislost a nestrannost, je respektováno právo být vyslechnut a je zaručena možnost soudního přezkumu.
- Článek 13 odst. 1 nařízení č. 1383/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členské státy stanovily možnost celních orgánů formálně zahájit řízení uvedené v tomto ustanovení.